

Teologin silmin ortodoksisen kirkon naisia koskevista käytännöistä

Carrie Frederick Frost, Church of Our Granddaughters. Cascade Books 2023, 114 s.

Carrie Frederick Frost on yhdysvaltalainen ortodoksiteologi. Hän rakastaa ortodoksista kirkkoa ja suhtautuu siihen suurella lämmöllä ja kunnioituksella. Tämä ei estä häntä olemasta avoin, rehellinen ja analyttinen, kun hän kirjoituksissaan vertailee kirkon oppia ja kirkon käytäntöjä. Hänen kirjassaan *Church of Our Granddaughters* sanoma on selkeä: ortodoksisen kirkon naisia koskevat käytännöt ovat kirkon opin vastaisia. Tätä väitettä hän perustelee sekä teologisesti että historiallisilla tosiseikoilla.

Suuri osa naisia koskevista käytännöistä ortodoksisessa kirkossa on lähöisin Vanhan testamentin näkemyksestä, että nainen on joissakin tilanteissa – muun muassa kuukautisten aikana – saastainen. Frostin mukaan Kristuksen lihaksitulemiseen ja eukaristiaan liittyvä ortodoksisen kirkon teologia ylittää kaikki kanonit ja kommentit, jotka liittyvät naisten kehoon ja heidän kuukautiskiertoonsa. Kristuksen lihaksituleminen on vahvistanut ihmisruumiin arvokkuuden ja pyhyden. Saastaisuus ja syntisyys eivät liity ihmisen kehon tilanteeseen tai olosuhteisiin; synty on seurausta ihmisen valinnoista. Tämä on yhtä lailla totta naisten ja miesten kohdalla. Mikäli emme ymmärrä tätä, emme ymmärrä Kristuksen lihaksitulemistä.

Konkreettisenä osoituksena siitä, miten ajatus naisen saastaisuudesta ja syyllisyydestä elää ortodoksisen kirkon käytännöissä, ovat esimerkiksi keskenmenon jälkeen luettavat rukoukset sekä synnyttäneen naisen kirkottamistoimitus.

Keskenmenon jälkeen luettavissa rukouksissa painottuu äidin syyllisyys tapahtuneeseen. Ainakin osa englanninkielisistä toimituskirjoista käyttää keskenmenosta termiä ”murder”, murha. Nykyisessä suomenkielisessä *Euhologionissa* keskenmenosta puhutaan ”elämän tuhoutumisena”, mutta edellisen käsikirjan (vuodelta 1908) mukaan nainen on ”langennut vapaalla tahdolla tai tahtomattansa tappoon”. Molempien mukaan hänelle rukoillaan puhdistusta saastaisuudesta. Kun 15–25 % raskauksista päättyy keskenmenoon, asia koskettaa hyvin suurta osaa väestöstä – äitejä, isiä, sisaruksia, isovanhempia, ystäviä. He tarvitsivat tukea ja lohdutusta, eivät julistusta saastaisuudesta. Frostin mukaan keskenmenon jälkeisiä rukouksia otettiin käyttöön 1400-lu-

vulta lähtien, mutta ne yleistyivät vasta 1600-luvulla; ortodoksisessa perinteessä ne ovat siis hyvin nuoria.

Kirkottamisrukouksissa rukoillaan synnyttäneen äidin puhdistumista ”kaikesta synnistä ja saastasta”. Frostin mukaan varhaisimmat kirkottamisrukoukset ovat peräisin 700-luvulta, ja niissä rukoiltiin ainoastaan lapsen puolesta. Äitiin ja hänen saastaisuuteensa liittyvät teemat lisättiin teksteihin ilmeisesti vasta 1100-luvulla. Eräissä USA:n ortodoksisissa kirkkoissa naisryhmät ovat ryhtyneet laatimaan rukouksia asioista, joita synnyttäneen äidin tulisi kuulla kirkoltaan: tervetuloitovotuksia, uuden elämän juhlistamista, ylistystä siitä, että raskaus ja synnytys on kestäetty sekä voimien ja viisauden anomista tulevia äitiyden päiviä varten.

Frost käsittelee kirjassaan myös kysymyksiä naisista lukijoina, laulajina, alidiakoneita ja diakoneina – kaikki tehtäviä, joista naisia on pidetty syrjässä ainakin osittain heidän kehoonsa liittyvien saastaisuusoletusten takia. Naisilla olisi oman ruumiillisen todellisuutensa takia kuitenkin paljon annettavaa kirkolle, jos kirkko osaisi ja ymmärtäisi ottaa sen vastaan.

Frost kertoo yllättyneensä yhä uudelleen siitä, miten monet ortodoksit pitävät mahdottomana ajatusta, että kirkko olisi jossakin asioissa väärässä. Frostin mukaan ”jos uskovat erehtyvät pitämään maanpäällistä kirkkoa täydellisenä ja muuttumattomana, he tekevät siitä kultaisen vasikan”. Jumalalliselta alkuperältään kirkko on luonnollisesti täydellinen. Kuitenkin se kirkko, jota me toteutamme, on pakosta epätäydellinen, koska *me* olemme epätäydellisiä ja vielä synnin alaisia.

Hyvät perusteet naisia koskevien käytäntöjen muuttamiseksi kirkon opin mukaiseksi ovat siis olemassa. Naisten kannalta on ongelmallista ja murheellistakin, että päätöksiä näissä asioissa tekevät ainoastaan miehet.

Lintulan luostari julkaisee Frostin kirjan suomeksi syksyllä 2024.

Elsi Takala